

Pædagogisk læreplan for Børnehaven Albert, revideret i 2023

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse i Børnehaven Albert. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det pædagogiske arbejde i hverdagen.

Det fremgår af den pædagogiske læreplan, hvordan vi i Børnehaven Albert, så vidt muligt, gennem hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø er tilrettelagt, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiver og deltagelse, til børnefællesskabet, til den aktuelle børnegruppes sammensætning og til børnenes forskellige forudsætninger.

Vi arbejder med, at det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø er integreret i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Vi tilstræber at vurdere børnemiljøet i et børneperspektiv, og i at inddrage børns oplevelser af børnemiljøet ud fra deres alder og modenhed.

Vi bygger den pædagogiske læreplan på de beskrivelser af rammer og indhold for den styrkede læreplan, der fremgår af lovgivningen og på Hjørring Kommunes Børnepolitik.

Hvis du vil vide mere om rammen for den pædagogiske læreplan:

<https://emu.dk/dagtilbud/forskning-og-viden/den-styrkede-paedagogiske-laereplan/den-styrkede-paedagogiske>

Hvis du vil vide mere om Dagtilbudspolitikken:

<https://hjoerring.dk/demokrati/planer-politikker-og-strategier/politikker-boern-unge-og-familie/dagtilbudspolitik>

Kort om børnehaven Albert

Børnehaven er for alle, og vi ser os alle som en del af et stort fællesskab. Vores udgangspunkt er, at alle har en værdi og en betydning, vi er rummelige og giver plads til alle, og giver plads til fordybelse, nærvær og ro, og vi vægter samarbejde på tværs meget højt.

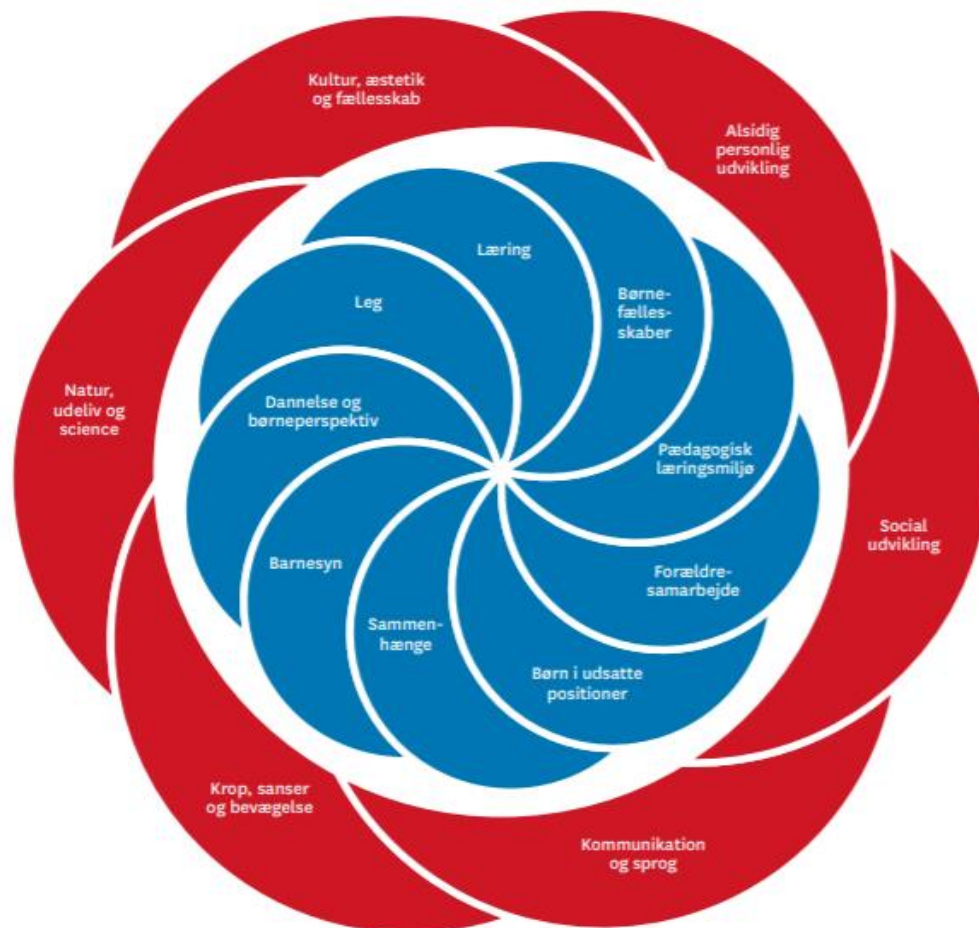
Vi har fokus på den tætte og nære relation, og alle børn og voksne kender hinanden, og vi vil samværet med hinanden. Vi vægter at vise hensyn til hinanden, og at vi er omsorgsfulde overfor hinanden, og vi er et hus med meget glæde og som værner om at have en positiv omgangstone og stemning i vores hus.

Vores hus er præget af høj faglighed, og vi har en læringskultur, hvor vi er bevidste om vores roller som kulturbærere og karavaneførere.

Vi vægter at have en anerkendende tilgang og vi arbejder ud fra ICDP, både i vores samspil med børnene, og også i forhold til samarbejdet med forældrene.

Vi er tæt på børnene, så vi kan opmuntre, guide og understøtte dem igennem dagligdagen. Vi arbejder ud fra barnets nærmeste udviklingszone (NUZO) og har fokus på det enkelte barns trivsel, og tager udgangspunkt i det enkelte barns behov i arbejdet med udviklingen af det enkelte barn.

Vi tilbyder små ture ud af huset i vores nærmiljø, aktiviteter hvor kroppen og sanserne er i spil, og vi har særlig fokus på, at børnene altid lærer gennem leg, og at læring er noget, der foregår igennem hele dagen.

Det pædagogiske grundlag

Temaer i det pædagogiske grundlag	Korte retningsgivende refleksioner og eksempler på, hvordan vi i Børnehaven Albert forholder os til temaet
<p>Børnesyn</p> <p>Hvordan kommer "børnesyn" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?</p>	<p>Vi har dagen igennem tilrettelagt vores organisering og rammer, så vi kan tage udgangspunkt i det enkelte barns forudsætninger og behov.</p> <p>Vi medinddrager og giver medbestemmelse, og det enkelte barn kan også aktivt træffe selvstændige valg i de forskellige daglige rutiner, aktiviteter og lege.</p> <p>Vi er synlige og tilgængelige for børnene, støtter dem og giver dem nærvær og omsorg. Vi tager aktivt del i det, børnene laver.</p> <p>Vi anerkender altid børns følelser, hvad enten de er glade, kede af det eller vrede mv. Vi hjælper børnene med at håndtere og rumme deres følelser, hvis de er kede af det, vrede, glade eller frustrerede ved at sætte ord på deres følelser og intentionen bag deres og andres adfærd.</p> <p>Det er et aktivt og bevidst pejlemærke for vores pædagogiske arbejde, at alle børn gør det bedste de kan, ud fra deres forudsætninger. Det er vores ansvar og kerneopgave at støtte og guide barnet, når det har brug for at øve sig, også når det er svært, for at det kan lykkes bedst muligt i fællesskabet. Fokus er på barnet i konteksten og samspillet med omgivelserne og ikke det enkelte barns mangler. Relationen er altid de voksnes ansvar. Både personale og forældre har et vigtigt fælles ansvar for at skabe de bedste forhold for barnets udvikling.</p>
<p>Dannelse og børneperspektiver</p> <p>Hvordan kommer "dannelse og børneperspektiver" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?</p>	<p>Vi tilrettelægger dagen, så børnene får en positiv oplevelse af at have indflydelse på deres dag, og af at være aktivt deltagende i et fællesskab.</p> <p>Vi støtter børnene i at træffe egne valg. Vi har også/samtidig fokus på, at valget kan være i forhold til de aktuelle givne rammer og også har til hensigt at styrke fællesskabet.</p> <p>Vi har fokus på, at børnene udviser respekt og forståelse overfor hinanden. Vi har grundlæggende fokus på at have positive forventninger til børnene, og vi har fokus på børnenes intentioner frem for adfærden. Eks. så spørger vi og gætter sammen med barnet, hvad barnet mon egentlig gerne ville, hvis en handling umiddelbart forekommer uhensigtsmæssig (låner barnet ord, hvis det ikke selv kan udtrykke sig om det).</p>
<p>Leg</p> <p>Hvordan kommer "leg" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?</p>	<p>Vi har fokus på, at alle børn har mulighed for at deltage i leg, både børneinitieret leg og voksenstyret leg, og vi tilbyder børnene vores aktive deltagelse, og understøtter dem, så alle kan være med i en leg. Det gør vi ved, at vi er tæt på børnene i deres leg, og når der er behov for det, så går vi ind og hjælper eks. med at oversætte børnenes</p>

	<p>intentioner overfor hinanden, og vi kan komme med ideer til legen, så den udbygges.</p> <p>Om morgenen understøtter vi aktivt, at alle børn kommer med i leg for at få en god start på dagen. Barnet tilbydes mulighed for deltagelse i en voksenstyret/rammesat leg, hvis ikke det selv ønsker at vælge en leg. Eks. så har vi fundet forskelligt legetøj frem ved bordene i fællesrummet, så de voksne er tæt på alle børn og derved let kan understøtte den enkelte i legen.</p> <p>Legen er det helt centrale igennem vores dag. Vi har opmærksomhed på børnenes egne initierede lege og de mere voksenstyrede lege og aktiviteter. Det er vigtigt for os, at det enkelte barn er trygt i legen og har mulighed for at sige fra og/eller hente hjælp fra en voksen, hvis det er nødvendigt. Samtidig har vi også fokus på, at deltagelse i fællesskaber er betydningsfulde for alle børn.</p> <p>Eks. Kan vi voksne tage initiativ til fælleslege på legepladsen, det kan være "Alle mine kyllinger" eller "Fisker".</p> <p>Vi har fokus på, at der i legen kan inddrages mange elementer, som øger barnets forståelse for sin omverden, og som giver det mulighed for at bearbejde sine oplevelser. Eks. "Far, mor og barn", lege skovtur eller strandtur, rejse til et andet land, besøge zoo. og lign.</p>
<p>Læring</p> <p>Hvordan kommer "læring" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?</p>	<p>Vi har fokus på, at læring er noget, der sker igennem hele dagen både i alle rutiner, i leg og i de forskellige aktiviteter. Vi har derfor en bred variation af læringsmiljøer og læringsaktiviteter som vores grundlag for læring.</p> <p>Vi har fokus på, at børnenes aktive deltagelse er omdrejningspunktet i det. Vi understøtter det med vores egen deltagelse, ved at vi er undersøgende, nysgerrige og afprøvende sammen med børnene. Vi snakker med børnene om det, vi laver, fortæller/tilfører viden, og stiller spørgsmål.</p> <p>Vi er åbne overfor børnenes input og forslag/ideer.</p> <p>Al vores læring sker ud fra det enkelte barns NUZO, da styrkelse af det enkelte barns udvikling og trivsel er vigtige nøgleord for os. Vi kan se at barnet "vokser" ved anerkendelse og mestring, og vi ser, at glæde og motivation er en positiv drivkraft.</p> <p>Vi er bevidste om det enkelte barns udviklingspunkter og arbejder målrettet med at barnet opnår den nye kompetence og mestring. Eks. øve sig at lyne sin lynlås, huske at spørge om at være med i en leg, og ikke bare gå ind i legen.</p>

<p>Børnefællesskaber</p> <p>Hvordan kommer "børnefællesskaber" fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os - og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?</p>	<p>Alle børn har hele dagen mulighed for at deltage i børnefællesskaber på en ligeværdig måde uanset deres færdigheder. Det kan både være via selvvalgt leg eller voksenstyrede aktiviteter, samt i forhold til rutinerne.</p> <p>Eks: For at støtte op om relationer, så alle har nogen at lege med efter spisningen, taler vi ved bordet om hvem der vil lege med hvem/hvad bagefter, og samtidigt styrkes opmærksomheden på hinanden også. Vi støtter det enkelte barn i at deltage i fællesskaber ved at foreslå og inddrage barnet i legene. Eks. ved at vi snakker med de andre børn om at det konkrete barn kan være med og ikke skal lege alene. Vi hjælper og opmuntrer børn til at fortsætte et samvær ved at italesætte deres tidligere samspil og samvær. Eks. hvis to børn har holdt i hånd på tur, så kan vi foreslå dem at lege sammen.</p> <p>Vi arbejder aktivt med at børnene inddrages i at håndtere konflikter, bl.a. ved italesættelse af intentioner og følelser, og vi har fokus på at italesætte børnenes indbyrdes positive handlinger overfor hinanden. Eks. kan vi sige, "Så du hvor glad han blev da du...", eller "Har du husket at sige tak til ..., da han hjalp dig med lynlåsen?"</p>
---	--

<p>Pædagogisk læringsmiljø</p> <p>Hvordan har vi gennem hele dagen etableret et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.</p>	<p>Vi har fokus på at læring er noget, der foregår hele dagen igennem alt, hvad vi laver. Vi interagerer og kommunikerer med børnene om det vi laver. Vi har tid og forsøger at skabe plads til at kunne følge børnenes initiativer og mulighed for spontane aktiviteter ud fra det, der opstår i situationen. Det kunne eks. være i en rutinepræget eller vokseninitieret aktivitet.</p> <p>Vi har grundlæggende en positiv og god stemning i huset, hvor vi voksne er positive rollemodeller, der bevarer en god og rolig tone med en positiv og anerkendende tilgang til børnene og hinanden. Vi har indrettet os, så vi har flere forskellige lærings- og legerum med plads til forskellige aktiviteter og leg frit tilgængeligt for børnene, så børnene selv har rig mulighed for at tage initiativ til leg og aktiviteter i løbet af dagen. Vi er opmærksomme på løbende at udvikle og nytænke læringsmiljøerne, således at disse er i samspil med den aktuelle børnegruppe og understøtter de temaer der arbejdes med. Vi har fokus på, at læring sker i samspil med andre og ofte i leg. Vi inspirerer, udvider og understøtter derfor børnenes forskellige lege på flest mulige måder.</p> <p>Vi voksne understøtter ved, at vi cirkulerer rundt, og vi tager del i det, der foregår ved at vi spørger ind, kommer med forslag mv.</p>
<p>Forældresamarbejde</p> <p>Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?</p>	<p>Vi tænker forældresamarbejdet som et "hus".</p> <p>"Fundamentet" er opbygning af tillid og god relation. Vi aftaler rammen for samarbejde og finder fælles sprog.</p> <p>"1.etage": vi inviterer hinanden ind i hver vores "verden", er nysgerrige, åbne og undersøgende.</p>

	<p>“Tagetagen”: Vi giver råd og vejledning. Stemningen er præget af åbenhed, anerkendelse og gode intentioner.</p> <p>Vi arbejder aktivt for, at der igennem hele børnehavelivet, er et tæt samarbejde med forældrene.</p> <p>Det sker dels via den daglige dialog og dels via faste dialogsamtaler med forældrene. Derudover har vi også løbende samtaler efter behov med forældrene.</p> <p>Vi inviterer endvidere løbende også til et lidt mere uformelt og involverende og inddragende samarbejde i børnegruppens dagligdag ved at vi har forældre kaffe, arbejdsdage, fælles udflugter mv.</p> <p>Vi signalerer og italesætter fra start, at vi ønsker et tæt samarbejde, hvor dialog og gensidig udveksling af oplysninger omkring barnet, er noget, vi vægter i Albert. F. eks. ved, at vi ved opstarten afholder en samtale med forældrene, hvor vi tager udgangspunkt i et fast skema, som vi har udarbejdet.</p> <p>Formålet med samtalen er, at vi hører fra forældrene, hvordan de ser deres barn, og hvad der er relevant for os at vide omkring barnets baggrund. Ligeledes fortæller vi forældrene om vores og barnets hverdag i børnehaven. Endvidere er det også her, at vi får den første forventningsafstemning med forældrene omkring vores kommende fælles samarbejde og ansvar for barnets trivsel, udvikling og læring.</p>
<p>Børn i udsatte positioner</p> <p>Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?</p>	<p>Da vores udgangspunkt i vores understøttelse af alle børn er NUZO, så har vi tilrettelagt vores rammer og organisering, så det muliggør, at alle børn har mulighed for succesfuld deltagelse i vores rutiner, aktiviteter og i leg. Det inkluderer derfor også børn, der er i udsatte positioner.</p> <p>Vi skaber mulighed for en-til-en guidning, når der er behov for det, og mulighed for veksling af at være en del af det større fællesskab og at kunne trække sig og være i mindre sammenhænge.</p> <p>Vores tilgang til alle børn, og derfor også til de børn, der er i udsatte positioner, er positiv og anerkendende, og vi udviser respekt i tilgangen til den enkelte og i forhold til mangfoldigheden.</p> <p>Vi har overfor alle vores børn en stor opmærksomhed på at være nærværende og vi viser glæde ved samværet. Samtidig har vi en særlig opmærksomhed på, at børn i udsatte positioner oftest har brug for at føle sig særligt set og værdsatte.</p> <p>Vi har fokus på at kunne invitere til et tværfagligt samarbejde omkring det enkelte barn og familie. Vi har eks. flere lettilgængelige fora, hvor vi kan hente vejledning og også tilbyde forældrene vejledning. Ligeledes arbejder vi med forskellige fagværktøjer, (bl.a. fælles analysemodel, børnelinealen mv.), som er med til at understøtte en rettidig individuel indsats.</p> <p>I perioden fra 2018-2022 har vores børnehave været deltagende i et projekt fra socialministeriet, der havde til formål netop at sikre tidlig indsats for børn i udsatte positioner. Vores projekt tog udgangspunkt i</p>

	<p>at styrke samarbejdet mellem os, forældrene og tværfaglige samarbejdspartnere, f.eks familieafdelingen. Vi oplever at denne proces har betydet meget for forældresamarbejdet og har klædt personalet på til at komme i endnu tættere dialog med forældrene, hvis der f.eks kan være udfordringer.</p>
<p>Sammenhænge</p> <p>Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?</p>	<p>Som en naturlig del af hverdagen understøtter vi børnenes nysgerrighed, interesse og mod på at lære nye ting. Vi giver dem oplevelser med at kunne mestre, eks. en given aktivitet/samarbejde om et projekt i fællesskab, at være succesfulde deltagere.</p> <p>Vi tilbyder og præsenterer børnene for mange forskellige typer aktiviteter og temaer igennem børnehavelivet.</p> <p>Vi øver selvhjulpenhed, at hjælpe hinanden, at være opmærksom på hinanden, øver turtagning, deltage i fælles dialoger, og indgå i fælles opmærksomhed mv.</p> <p>Vi samler de kommende skolebørn i en spisegruppe i god tid før de begynder i skole. Dette for dels at skabe et ekstra fællesskab mellem børnene og dels også i forhold til at understøtte deres nysgerrighed yderligere i forhold til læringslyst, mestring og personlige handlekompetencer. Det kan f.eks være at lære at kunne samarbejde, indgå i kompromisser og være nysgerrige på at indgå i nye fællesskaber.</p>
<p>Inddragelse af lokalsamfundet</p> <p>Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?</p>	<p>Vi tager regelmæssigt på ture ud af huset, hvor vi besøger nærliggende legepladser, naturområder, biblioteket, museer, teatret, biograf.</p> <p>Vi besøger ofte naturområdet ved Thirup, som byder på både oplevelser med natur, som eksempelvis sø, bæk og vilde blomster mv. Samtidigt muliggør det forskellige motoriske udfordringer i det kuperede terræn med små og store bakker.</p> <p>Vi har abonnement til Vendsyssel Teaters børneforestillinger, som tilbyder tre forestillinger hver sæson.</p> <p>Vi har i vinterhalvåret ofte lejet en gymnastiksal, hvor vi har lavet forskellige motoriske forløb for vores børn i små og større grupper.</p> <p>Vi har samarbejde med UCN, hvor vi deltager i arrangementer, som de studerende har tilrettelagt, eks. cirkusforestillinger. Vi deltager i projekter, hvor de studerende afprøver teori og praksis i "virkeligheden", både på UCN og i børnehaven, når de studerende besøger os.</p> <p>Vi går ture i lokalområdet og hilser på "gamle" venner på skolen.</p>

1. ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social - og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om alsidig personlig udvikling

Vores børnegruppe består af børn i alderen 2,10-6 år, fra 1.januar 2024 dog 3-6 år.
Vi har inddelt vores børn i en yngste-gruppe, hvor vi tager imod børnene, når de starter. Her får de den grundlæggende erfaring med at gå i børnehave, hvor der er fokus på samarbejde, fællesskaber og styrkelse af det enkelte barns kompetencer. Når de kommer videre derfra, er de typisk ca. 4 år (3,5-4 år). Vi kan have børn, der kan virke usikre og viser manglende robusthed, og også børn der udviser frustration og vredesudbrud.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	<p>Vi vægter, at der er en afslappet og behagelig atmosfære. Vi guider og agerer selv rollemodeller i forhold til at fokusere på den gode stemning og at støjniveauet ikke er højt i det daglige.</p> <p>Selvom vores hus ikke har fysisk megen plads, så har vi arbejdet med plads og indretning, så det giver mange gode lege/aktivitetsrum og gode muligheder for fordybelse, minimering af forstyrrelser og plads til "privatliv."</p>
I det psykiske læringsmiljø	<p>Vi skaber en behagelig stemning ved at vi møder børnene positivt, individuelt og med respekt for det enkelte barns personlighed og færdigheder. Vi er positive rollemodeller i forhold til dannelse og respektfuld omgang med hinanden. Eks. banker vi på døren inden vi går ind, og vi henvender os høfligt til børnene – spørger venligt om tingene, og vi respekterer børnenes svar.</p> <p>Vi er tilgængelige for børnene og vi sender varme signaler til børnene og er støttende og trygge og vi agerer generelt respektfuldt og al guidning foregår positivt.</p>

	<p>Vi lægger vægt på positivt samspil med børnene, og vi er opmærksomme på børnenes nonverbale tegn og responderer hensigtsmæssigt på det.</p> <p>Vi udtrykker børnenes positive adfærd overfor hinanden, og tilbyder muligheder for at samarbejde omkring fælles projekter, da det er med til at skabe øget rummelighed børnene imellem.</p> <p>Vi prioriterer, at der er god tid til interaktionen mellem børnene, og vi hjælper med at undgå unødvendige konflikter ved, at vi skaber rammer med passende forventninger til børnene og bruger børnevenlige procedurer for at minimere problemer og konflikter.</p> <p>Når der opstår konflikter, så inddrager vi børnene aktivt i at løse deres problemer og konflikter, og forklarer, når adfærd ikke er hensigtsmæssig.</p>
I det æstetiske læringsmiljø	<p>Vi er opmærksomme på vores indretning af de forskellige rum, så det virker indbydende til formålet, og det er sat i børnenes øjenhøjde.</p> <p>De fleste materialer og legetøj mv. er tilgængeligt for børnene, så de selv kan nå det.</p>

Når vi arbejder med alsidig personlig udvikling, kan det ses, at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

<p>Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv:</p> <p>Vi lægger vægt på positivt samspil med børnene, og vi er gode rollemodeller i forhold til dannelse og respektfuld omgang med hinanden. Blandt andet udviser vi glæde ved at se barnet om morgenen, og vi hilser på hinanden. Eks. ved at sige godmorgen med navns nævnelse og ved kropslig imødekommenhed. Vi tager imod alle børnene enkeltvis ved fordøren, når de bliver afleveret og siger godmorgen, og de bliver således hver dag mødt af en opmærksom voksen, der ser dem og ved hvordan dagen er startet. Vi understøtter, at alle børnene kommer med i en aktivitet/ leg for at få en god start på dagen. Eks. har vi fundet forskelligt legetøj frem, som indbyder til at gå i gang med en leg. Har barnet brug for en rolig start på dagen med en bog i sofaen, er der også mulighed for dette.</p> <p>Vi understøtter barnets ønske om evt. at lege i et fællesskab og hjælper med at skabe rammen, eks. tilbydes barnet mulighed for deltagelse i en voksenstyret/ rammesat leg/ aktivitet.</p> <p>Vi giver børnene en oplevelse af at kunne handle selvstændigt, af mestring og gå på mod og af at opnå handlekompetencer. Vi motiverer og opfordrer barnet til at øve sig i at tage selvstændige initiativer og træffe egne valg.</p> <p>Når der opstår konflikter, så inddrager vi børnene i aktivt at håndtere deres problemer og konflikter. Eks. støtter vi barnet i at få sat ord på egne og andres følelser, tanker, handlinger og intentioner. "Jeg kan se, at x er ked af det, ved du hvorfor? Du kan prøve og spørge, hvorfor mon X er det?"</p>
<p>Børn i udsatte positioner:</p> <p>Vi er ekstra opmærksomme på børnenes kropssprog og nonverbale tegn og lytter til deres evt. udsagn, og vi responderer hensigtsmæssigt på dette.</p>

Eks. er vi tydelige og guider barnet ind i en aktivitet og leg. Dette gør vi ved eksempelvis at bruge piktogrammer og få valgmuligheder. "Jeg kan se at du står og kigger nysgerrigt på de leger, skal jeg hjælpe dig med at spørge om du må være med".
Vi igangsætter også aktiviteter med et enkelt barn som har behov for det og inddrager gradvist andre børn i aktiviteten.

Forældresamarbejde:

Vi arbejder aktivt for, at der igennem hele børnehavelivet, er et tæt samarbejde med forældrene. Eks. forsøger vi at skabe tillid ved at være opmærksom på, at den daglige dialog er positiv og anerkendende og vi er opsøgende på løbende at få afstemt forventningerne til hinanden. Vi har eks. opstartssamtale, dialogprofilsamtaler og kan også invitere til tværfaglige netværksmøder med forældrene og andre fagpersoner.

Vi vejleder forældrene i at kunne støtte op omkring barnets udvikling – bl.a. den følelsesmæssige udvikling – spejle, benævne følelser – se på barnets intention. Eks. kan vi vejlede forældre, som oplever, at deres barn i mødet med krav får følelsesmæssige udbrud, om hvordan vi møder barnet. F.eks giver vi ofte barnet 2 valgmuligheder i den givne situation, så barnet er medbestemmende i en fast ramme. Vi vejleder forældrene i hvad forskellen på barnets behov og ønsker er, og hvorledes de kan bruge dette i deres dagligdag med barnet, at turde gå forrest som forældre og vise barnet vejen. Vi støtter børnene og forældre i afleveringerne og afhentning, hvis der opstår problemer. Som en af de gode erfaringer fra Corona-tiden, har vi genindført at forældrene ringer på fordøren og afleverer barnet til en af de voksne. Det giver langt mere ro i huset og styrker barnets selvhjulpethed, at det selv øver sig i garderoben sammen med den voksne og selv øver sig i at tage initiativ til en leg. I den forbindelse kan vi også aftale med forældrene, hvordan rammen generelt skal være for goddag og farvel, eks. en kortere afsked, når vi oplever, at barnet egentlig er tryk og klar til afleveringen og at være i børnehaven. Vi kan også vejlede i forhold til hvordan forældrene kan være tydelige overfor et barn, der måske ikke umiddelbart vil med hjem om eftermiddagen. Endvidere kan vi eks. også forberede barnet på at det bliver hentet og skal hjem nu, når der er klare aftaler.

Sammenhænge:

Igennem hele børnehavetiden har vi fokus på at understøtte børnenes personlige udvikling og med afsæt i hver deres individuelle færdigheder.

Vi giver børnene en oplevelse af at kunne handle selvstændigt, mærke mestring og gå på mod, og at opnå handlekompetencer ved blandt andet at opfordre børnene til prøve at klare opgaven selv, og til at øve sig i det, der evt. er svært. Eks i forhold til færdigheder i hverdagen, hvor det kan være svært at lyne sin lynlås, at åbne en osthaps eller selv finde en saks og lign.

Vi har samarbejde om brobygning med andre institutioner og skolen, og vi bruger dialogprofilen som bindeled. Ligeledes har vi overlevering i samarbejde med PPR og skolen omkring de børn, hvor vi har PPR med inde over.

2. SOCIAL UDVIKLING

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om social udvikling

Vi har en børnegruppe der består af børn i alderen 2,10-6 år (1. Januar 2024 dog 3-6 år) og derfor spænder det vidt, hvor de forskellige børn er rent udviklingsmæssigt i forhold til deres sociale kompetencer.

Vi har flere børn, der har svært ved at indgå i sociale relationer, og som derfor har brug for at vi guider og understøtter dem i det.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	<p>Vi har indrettet vores læringsrum, så der er plads til mange forskellige lege og aktiviteter, der indbyder til at børnene har forskellige muligheder, og vi prøver altid på at have fokus på, at der er plads til privatliv, så de børn, der ønsker at lege alene/lege med få andre, har muligheden for det.</p> <p>Vi har gode forskellige udendørs faciliteter, der indbyder til at børnene kan udfolde sig i social interaktion med hinanden. Der er forskellige legeredskaber, men også muligheder for benyttelse af naturens redskaber, (eks. træer, pinde, grene, bakke mv.), som børnene kan bruge i udbygning af leg med fri fantasi.</p> <p>Vi har fokus på at have en afslappet og behagelig atmosfære, hvor vi er opmærksomme på, at støjniveauet ikke bliver for højt.</p> <p>Vi har udearealer, hvor der er rum og plads til lidt vildere leg med højere lyde.</p>
I det psykiske læringsmiljø	<p>Vi er bevidste om at gå forrest og være positive rollemodeller for børnene i forhold til, hvordan vi gerne vil have, at vi interagerer med hinanden. Når der f.eks. foregår indbyrdes dialog mellem børnene, så lader vi dem tale færdigt, inden vi begynder en dialog om det, som vi ville dem.</p>

	<p>Vi er også bevidste om vores rolle i forhold til at vise glæde ved samvær med andre. Eks. udtrykker vi også glæde, når voksne møder voksne.</p> <p>Vi er opmærksomme på at rammesætte og organisere dagen og os selv, så vi understøtter et godt samspil. Bl.a. så har vi organiseret os, så der er plads til mange forskellige aktiviteter med børnene, og vi cirkulerer rundt blandt børnene, og er til stede i mange typer aktiviteter, rutiner og lege med børnene.</p> <p>Vi vægter, at der er fleksibilitet i rammesætningen og rammerne, så de er passende i forhold til børnene, herunder også forventningerne til det enkelte barn, så der ikke skabes unødige problemer, og vi deltager i børnenes leg ved at styrke dem og udvide legen.</p> <p>Vi har fokus på at være positive og respektfulde i guidningen af børnene, og vi møder dem positivt. Eks. ser vi på børnenes intentioner frem for deres adfærd, og vi er opmærksomme på at være sensitive over for børnenes nonverbale tegn, ved at vi udsender varme signaler til børnene og er støttende, trygge og respektfulde overfor børnene uanset deres følelsesmæssige tilstand.</p> <p>Vi er bevidste om at udpege børnenes positive adfærd overfor hinanden, og vi muliggør, at børnene kan samarbejde om en aktivitet. Vi understøtter, at der er god tid til interaktionen mellem børnene, og vi hjælper dem, så der ikke opstår unødvendige konflikter. Når der opstår konflikter, så involverer vi børnene aktivt i håndteringen af det.</p>
I det æstetiske læringsmiljø	<p>Vi har indrettet og udsmykket vores læringsrum, så de inviterer til leg. Bl.a. har vi forskellige legetema-rum, som indbyder til forskellige rollelege ud fra forskellige ønsker og ideer fra børnene og deres interesseområder.</p> <p>Vi indretter vores rum med smukke ting for at gøre dem indbydende at opholde sig i. Eks. blomster i vinduerne, små lys på bordene osv.</p> <p>Vi anvender billeder og foto som hænges op og som inviterer til snak om fælles oplevelser, positive samspil mv.</p>

Når vi arbejder med social udvikling, kan det ses, at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

<p>Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv:</p> <p>Vi hjælper og støtter børnene i legerelationer, ved selv at være med i legen og udvikler legen, børnene får udviklet legen og samvær med hinanden.</p> <p>Vi vægter, at vi er positive og respektfulde i vores samvær og guidning af børnene. Eks. udsender vi varme signaler via vores kropssprog ved bl.a. at smile og fysisk være i øjenhøjde med børnene.</p> <p>Vi er ligeledes eksempelvis også støttende, skaber tryghed og er respektfulde over for børnene, uanset</p>
--

deres følelsesmæssige tilstand, ved at vi bevarer roen og viser forståelse, deler følelsen og guider barnet til en mere hensigtsmæssig adfærd.

Vi giver mulighed for tid og rum til, at der er positiv interaktion mellem børnene, og vi har fokus på at italesætte børnenes positive handlinger overfor hinanden. Eks. opfordrer vi børnene til at bruge dialogen i deres interaktion med hinanden, og vi understøtter barnet ved evt at "låne" dem ordene.

Vi hjælper og understøtter også børnene i deres samspil med hinanden og involverer dem aktivt i håndtering af deres eventuelle konflikter. Eks. støtter vi børnene ved at hjælpe dem med at italesætte hinandens intentioner og følelser.

Vi møder børnene med respekt for forskelligheden, og vi er nysgerrige og åbne for andres meninger, ønsker og behov. Vi italesætter, udviser forståelse og hjælper med at rumme, hvis børnene oplever forskellige holdninger til deres egen "sandhed." Eks. hvis et barn synes rød er en pæn farve, og en anden synes den er grim, eller eks. hvis et barn godt kan lide ost og et andet barn synes det lugter.

Børn i udsatte positioner:

Vi er opmærksomme over for børnenes nonverbale tegn og responderer hensigtsmæssigt ved eks. at hjælpe/støtte barnet med at rumme og bearbejde sansemæssige indtryk. Vi er fysisk tæt på barnet, italesætter barnets følelser og guider til mere hensigtsmæssig adfærd, for derved at give barnet mulighed for fortsat at være en del af fællesskabet. Vi hjælper f.eks barnet med at etablere kontakt til andre børn og til at komme med i en leg. Vi sætter f.eks også ord på andres perspektiver og hensigter for at fremme forståelse for andres behov og meninger.

Forældresamarbejde:

Vi indgår i dialog med forældrene omkring børnenes venskaber og sociale færdigheder – og hvordan forældrene kan være med til at understøtte det.
Eks. vejleder vi forældre til at øve turtagning med barnet, det kan være ved at de spiller spil sammen. Vi kan også opfordre forældrene til at lege sammen med deres børn, hvor de selv er aktive i legen og kan hjælpe barnet med at udbygge legen ved at tilføre forskellige ideer til legen.
Endvidere kan vi også opfordre forældrene til at lave legeaftaler med andre børn, som vi ser deres barn lege godt sammen her i børnehaven.

Vi afholder forskellige forældrearrangementer, som lægger op til mangfoldighed og skærpelse af forældrenes rummelighed, og hvor forældrene også selv ser, hvem deres børn leger sammen med. Vi opfordrer også forældrene til at deltage i fællesskabet ved personlig henvendelse og mærker stor opbakning fra vores forældre til disse arrangementer.

Sammenhænge:

Vi støtter børnene i at indgå i relationer med andre børn, og støtter dem i at kunne tage kontakt og spørge om at få lov til at være med – vi støtter ligeledes børnene i at kunne sige fra.
Vi understøtter børnene i at opleve glæde ved at være fælles med andre om et projekt/given aktivitet og giver dem mulighed for at opleve glæden ved at have flere og forskellige venner. Eks. italesætter vi glæden ved børnenes samvær med hinanden og deres positive samspil med hinanden.

3. KOMMUNIKATION & SPROG

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om kommunikation og sprog

Vi har en blandet børnegruppe i alderen, der spænder fra 2,10-6 år(fra 1.januar dog 3-6 år). Vi har flere børn, der har nogle sproglige udfordringer, heraf også nogle tosprogede børn, og som har brug for sprogstimulering og ofte understøttet af konkrete anvisninger og brug af piktogrammer mv. Vi kan derudover opleve, at børn i forbindelse med konflikter, kan have meget svært ved at hente hjælp ved brug af sproget. De profiterer i sådanne situationer af meget konkret sproglig guidning, hvor vi hjælper med at sætte ord på de svære situationer.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	<p>Vi har inddelt vores rum, så der er plads til fordybelse og dialog omkring de givne aktiviteter.</p> <p>Vi har forskellige aktiviteter rundt på de forskellige stuer, som gør, at vi altid kan være tæt på børnene og være i dialog med dem omkring det, de laver. Eks. deltager vi ved at kunne udvide samtalen/legen med spørgsmål, undringer og være nysgerrige og spørge ind samt komme med nye begreber.</p> <p>Vi har et læseområde, som er indbydende indrettet, hvor indholdet er synligt koblet til aktuelle lege og interesseområder, og vi har udvalgte bøger frit tilgængelige for børnene.</p>
I det psykiske læringsmiljø	<p>Vi indgår i interaktion med alle børn, hvor de ses som aktive samtalepartnere, og derfor vægter vi, at der er mest mulig dialog og samtale igennem hele dagen med børnene. Vi samtaler og sætter ord på sammen med børnene igennem alle rutiner, aktiviteter, leg, børnenes indbyrdes samspil, herunder særligt også konflikter/uenigheder mv. Ligeledes har vi fokus på via sprog og kommunikation, at understøtte demokratisk dannelse ved at invitere børnene til aktivt at deltage i udveksling af synspunkter.</p>

	<p>Vi tilpasser vores sproglige henvendelser efter det enkelte barn, eks. børn, (vi oplever,) der har sværere ved at udtrykke sig verbalt, får længere tid til at respondere i, og ligeledes kan vi også låne barnets ord, hvis det har svært ved at finde ordene selv.</p> <p>Vi har endvidere opmærksomhed på at understøtte verbale henvendelser/beskeder kombineret med fysiske berøringer/anvisninger mv., når vi henvender os til det enkelte barn i alle forskellige situationer og aktiviteter/leg.</p> <p>Vi har fokus på et rigt og varieret sprogmiljø, og anvender et nuanceret og bredt sprog sammen med børnene. Vi leger med sproget på flere forskellige måder og udforsker det sammen, og eks. prøver vi aktivt at byde ind med tilføjelse og udvidelse af ord og begreber i børns leg og aktiviteter og samtaler.</p> <p>Vi udfordrer endvidere børnenes ideer ved at stille spørgsmål og ved at opmuntre til at forklare årsager og ideer i deres leg.</p> <p>Vi opfordrer og opmuntrer børnene til indbyrdes at være i dialog med hinanden. Vi hjælper med at holde fokus i og på samtalen.</p> <p>Vi øver børnene i verbalt at forstå sig selv og hinanden, og vi arbejder med at understøtte, at der udvikles et socialt og emotionelt sprog. Vi aflæser og italesætter børnenes kropssprog og andre nonverbale signaler, og vi sætter ord på deres følelser, intentioner og handlinger. Vi bruger fotos og piktogrammer for at understøtte barnets sprog.</p>
I det æstetiske læringsmiljø	<p>Vi har indrettet vores rum, så de indbyder børnene til den aktivitet, der er der, og vi har synlig skrift relateret til de aktuelle emner og interesser.</p> <p>Vi har mange synlige udstillinger med relevante billeder og tekst og med børnenes navne på. Både af noget, børnene har lavet, og aktiviteter de har deltaget i.</p> <p>Ligeledes citeres børns udsagn i vores udstillinger/billeder.</p> <p>Generelt laver vi mange udstillinger med børnenes krea-produkter og udtryk.</p> <p>Vi har mange forskellige materialer tilgængelige, som børnene kan bruge til at udtrykke sig med. Bl.a. billedsprog.</p> <p>Vi anvender musik, sang og dans samt eventyr og teater, som også er måder at lære at kunne udtrykke sig på.</p>

Når vi arbejder med kommunikation og sprog, kan det ses, at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv:
Vi indgår aktivt i dialog med børnene igennem hele dagen i alt, hvad vi laver. Vi snakker med børnene og sætter ord på det, vi skal og det, der sker og det vi laver, samt også efterfølgende om hvad det er, vi har lavet/oplevet mv.

Vi samtaler i alle de daglige rutiner, ved forskellige aktiviteter, ture, lege mv. Eks. ved rutinen i garderoben, øver og snakker vi om, hvad tøj, barnet skal have på og dette understøttes også visuelt. Vi prioriterer, at der er tid til dialogen, eks. kan vi rammesætte dialogen ved at vi hjælper alle børn til at indgå i dialoger, hvor de skiftes til at tale og lytte. Vi har blandt andet fokus på fælles vedvarende tænkning, (hvor dialogen skal gå 5 gange frem og tilbage). Vi øver det både ved snak til samling, under en aktivitet eller i forbindelse med eks. spisning.

Ved spisningen er børnene opdelt i mindre grupper, og her er der særligt fokus på dialogen og turtagning. Her kan dialogen udspringe af børnenes input, hvor de selv tager initiativ til hvad de gerne vil tale om, eks. kan det være en oplevelse, et barn har haft, eller noget de har. Vi understøtter dialogen ved at vi kan spørge mere ind til de forskellige emner, børnene er optaget af, og vi benytter gerne åbne spørgsmål, så der opstår en dialogisk samtale, og hvor flere børn har mulighed for at byde med ind i samtalen.

Endvidere snakker vi også med børnene ud fra et fælles tema, som hele huset arbejder med, og hvor de enkelte børn byder ind med hver deres viden, og som så deles ud til hele børnegruppen.

Vi leger med sproget på flere forskellige måder og udforsker det sammen. Eks. fortæller vi af og til eventyr og børnene agerer til det. De har forskellige roller og kan have små replikker i eventyret. Når vi læser bøger med børnene, tager vi udgangspunkt i at det er dialogisk læsning, hvor børnene aktivt kan spørge ind og vi snakker om det, børnene optages af.

Vi leger også med skriftsproget og skærper interessen for bogstaver ved at børnene eks. legeskriver og måske skriver små ord vist af os til forskellige udstillinger og opslag.

Børnene har også mulighed for at lege med sproget ved brug af vores IPAD, hvor de kan høre lydbøger, lege med bogstaver, tal og ord, samt mulighed for at øve den sproglige udvikling ved andre relevante spil og opgaver.

I efteråret 2023 indleder vi et nyt samarbejde med PPR's talepædagog, der sammen med en af pædagogerne igangsætter en lille gruppe med fokus på sprog-i-aktivitet-og-leg. Her igangsættes en gang om ugen aktiviteter og lege med særligt fokus på sprogstimulering for at give disse børn et ekstra sprogligt boost. Indholdet bredes efterfølgende ud i resten af huset i kraft af den deltagende pædagog, som aktionslæring.

Børn i udsatte positioner:

Vi har særligt fokus på de børn, vi har, der har sproglige udfordringer (lille ordforråd, svært ved at udtrykke sig, og også svært ved at forstå og huske verbale beskeder). Vi er eksempelvis særligt opsøgende på dem i deres leg og aktiviteter for at invitere til dialog og øve de sproglige kompetencer. Vi giver/låner dem ordene, og vi hjælper børnene med at udvide deres ordforråd og begrebsverden. Vi kan eksempelvis understøtte deres ordforråd og begrebsverden ved at spille spil eks. vendespil, eller læse billedbøger sammen med dem.

Ligeledes benævner vi, guider ved at sætte ord på, og anviser og understøtter rutinerne med brug af piktogrammer eller anden visuel støtte med fotobøger eller andre konkrete genstande, som understøtter.

Vi arbejder med forforståelse med hjælp af eks. fotos for de børn som har brug for det. Eks. kan det være forberedelse til aktiviteter, ture mv.

Vi skaber ro om dialogen med det enkelte barn for at sikre bedst mulig kommunikation og forståelse.

Vi sætter ord på mulig mimik og kropssprog.

Forældresamarbejde:

Vi snakker med forældrene om barnets dag i børnehaven ved den daglige dialog, og vi hænger løbende billeder op/deler billeder på Aula, hvor vi skriver om, hvad vi har lavet, så det danner grundlag for at forældrene kan snakke med børnene om det.

Vi opfordrer også til, at forældrene snakker med deres børn om det, de oplever hjemme, og at forældrene hjælper børnene med at fortælle os, hvad de har lavet, så vi kan snakke med børnene om det.

Særligt i forhold til de børn, der har sproglige udfordringer, inviterer vi til et tæt samarbejde med forældrene omkring udvikling af barnets sprog. Vi giver, sammen med to-sprogs pædagog, vejledning til hvordan forældrene kan understøtte den sproglige udvikling ved eks. at spille, synge, dialogisk læsning mv. Vi har ligeledes en sprogkuffert med sprogstimulerende materiale, som forældrene kan få inspiration fra. Vi har ligeledes et tæt samarbejde med talepædagogen fra PPR, der vejleder os i forhold til børn med sprogproblematikker.

Endvidere i forhold til de tosprogede familier, tilbyder vi mulighed for tolk til samtaler vedrørende barnets trivsel og udvikling.

Vi kan også informere forældrene visuelt om barnets dag ved hjælp af fotos fra dagens indhold.

Sammenhænge:

Generelt tilbyder vi et godt varieret sprogligt miljø, hvor vi har fokus på at øve og øge børnenes ordforråd, at kunne indgå i dialoger, og bruge sproget til at være nysgerrige og undersøgende med. Vi understøtter med at bruge det verbale sprog til at kommunikere med, både fortælle, spørge, give udtryk for egne ønsker, behov og udveksle forskellige meninger.

Vi øver børnene i at kunne sætte ord på følelser, samt at bruge det verbale sprog til at kunne håndtere konflikter med. Eks. sætter vi ord på barnets følelse, så barnet føler sig mødt og set, "jeg kan se, at du er ked af det og vred", og vi rummer og anerkender alle de følelser et barn kan have, eks. "jeg kan godt se, at du er vred, og det er okay."

Vi har på vores ture ofte fokus på trafiksikkerhed og øver opmærksomheden på regler, lys og skilte. For de ældre børnehavebørn har vi fokus på skriftsproget og arbejder i højere grad med kendskab til tal og bogstaver. Eks. støttes de i at kunne skrive deres eget navn og eventuelt andre små ord.

4. KROP, SANSER & BEVÆGELSE

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om krop, sanser og bevægelse

Vi har en børnegruppe der består af børn i alderen 2,10-6 år. (fra 1.januar dog 3-6 år)Hovedparten af vores børn er indenfor det alderssvarende i forhold til grundbevægelserne. Vi har flere børn, der har brug for styrkelse af udholdenheden eks. ved gåture mv.
Vi har flere børn, der har sansemotoriske udfordringer, og som har brug for sansemæssig stimulering.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	Vi har gode rammer til at arbejde med krop og bevægelse. Vi har forskellige underlag (fliser,sten, græs, jord og sand), højdeniveauer og aktivitetsredskaber på legepladsen og områder, der fordrer til at kunne gynge, cykle, løbe, hoppe, balancere, snurre, lave kolbøtter mv. Endvidere har vi træer, børnene kan klatre i og træstubbe, som børnene kan løfte og skubbe. Vi har ligeledes bakker, der indbyder til løb, trille ned ad mv. Vi sætter af og til glad musik på og danser med børnene. Vi har gode rammer til finmotoriske aktiviteter og med variation af materialer i forskellige sværhedsgrader.
I det psykiske læringsmiljø	Vi har det daglige fokus på, hvorledes vi tænker grundbevægelserne ind i aktiviteterne, og hvorledes det enkelte barn kan styrkes og udvikle sig. Vi har aktiviteter, hvor alle sanser kommer i brug. Eks. maler vi på hinanden, laver pizza på ryggen af hinanden mv. Vi giver positiv vejledning til, støtter og opmuntrer børnene, og deltager aktivt sammen med dem. Vi giver plads og tid til at børnene kan øve sig, og vi har fokus på, at der også sker læring i de forskellige daglige rutiner, eks. processen i at tage tøj på, hvor vi hjælper barnet til at udvikle selvstændige færdigheder, så barnet får følelsen af at kunne og dermed vokser ved følelsen af at mestre og at kunne handle selv. Vi understøtter det med at opfordre/opmuntre og tilskynde til at barnet selv kan, og vi både udtrykker og udviser med vores mimik og kropssprog "vi tror på, at du kan!".

	Vi møder børnene respektfuldt og med et varmt kropssprog, og vi udtrykker via vores kropssprog og verbalt, at vi forstår børnenes følelser, og responderer på deres udtryk og imødekommer deres behov.
I det æstetiske læringsmiljø .	<p>Vores områder til bevægelse og fysisk aktivitet er indrettet, så det er tilgængeligt for børnene og indbyder til at børnene gerne vil anvende det. Der er flere typer overflader og området er planlagt, så forskellige lege ikke forstyrrer hinanden.</p> <p>Vi forsøger at holde orden, så vores udeareal altid er tilgængeligt og indbydende.</p> <p>Vi understøtter børns mulighed for at kunne udtrykke sig kropsligt samt ved brug af deres sanser. Blandt andet ved musik og bevægelse har vi fokus på det kropslige udtryk med fagter og dans.</p> <p>Vi har indrettet et lille stillerum som bruges til samtaler, stille aktiviteter, evt sammen med en voksen eller hvor to børn sammen får mulighed for at lave en (stille) aktivitet alene, eks kigge i bøger eller lege med dukker</p>

Når vi arbejder med krop, sanser & bevægelse, kan det ses, at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

<p>Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv:</p> <p>Vi har fokus på både fysisk og psykisk sundhed, herunder kroppens funktioner og behov, sund kost og motion, livsglæde og velvære. Blandt andet skaber vi ro om måltiderne og snakker meget om sund kost, og hvad der gør kroppen godt og hvorfor. Eks. "Ost er godt for knoglerne og tænderne", "rugbrød er godt for maven" osv.</p> <p>Eks. retter vi fokus på "det sunde mad" i madpakkerne og udtrykker glæde, når vi bevæger os.</p> <p>Vi vægter at børnene understøttes i fysisk bevægelse i løbet af dagen. Eks. opmuntrer og motiverer vi børnene til at bruge deres krop. Vi igangsætter aktiviteter som tager udgangspunkt i det enkelte barns motoriske udvikling.</p> <p>Vi har i perioder motorik- og sanse bane indenfor. F.eks har vi i et rum store " sanse-bane-elementer" med forskellige overflader, som børnene kan sætte sammen på mange måder.</p> <p>Vi bruger i perioder fiberhallen, hvor børnene har mulighed for at øve sig i at hoppe, løbe, trille, slå kolbøtter mv.</p> <p>Vi tager på flere ture i naturen til spændende steder, hvor børnene kan udfolde sig motorisk, og hvor der også er plads til de store "armbevægelser".</p> <p>Vi leger fælles bevægelseslege, hvor der lægges op til samarbejde og fællesskab. Eks. "Alle mine kyllinger kom" og "Fisker, fisker, hvor dybt er vandet?".</p> <p>Vi inspirerer og motiverer børnene til bevægelse ved selv at være rollemodeller, eks. lege fangeleg, løbe op og ned ad bakker.</p> <p>Vi hænger dokumentation op på væggene, så børnene kan kigge på de forskellige yogastillinger, og dermed blive inspireret til at inddrage disse i deres lege. Eks. har vi et rum, hvor der er forskellige yoga-redskaber til rådighed, såsom pensler, måtter og "stearinlys".</p>
--

Vi har fokus på at børnene også styrkes i de finmotoriske færdigheder, både i form af selvhjulpethed, som at klare på-og afklædning, at bruge bestik ved spising, og at lave forskellige finmotoriske, ofte kreative, aktiviteter. Eks. har vi almindelige sakse, samt hjælpe-sakse, til rådighed som børnene selv kan benytte og opfordre også børnene til selv at klippe.

Børn i udsatte positioner:

Vi arbejder målrettet med det enkelte barns motoriske udfordringer, som vi udfordrer og understøtter. Det er både de forskellige grundbevægelser, koordinationer af forskellige bevægelser og også i forhold til det sansemotoriske.

Vi har fokus på, at vi i løbet af dagen understøtter børn, der kan være udfordret i selvreguleringen i forhold til deres arousal, at de eks. kommer i høj arousal/ i lav arousal. Vi laver derfor forskellige aktiviteter og regellege, der kan understøtte dette, eks. stopdans, bjørnen sover, alle mine kyllinger, eller gyngende, yoga (samle op med tæerne, male med pensler, massage, lege pizzalege på ryggen, sanselege, lyde(lyttelege), dufte og smag mv.). Vi har også mulighed for brug af ergonomisk siddepude til børn, der kan have svært ved at sidde roligt.

Forældresamarbejde:

Vi opfordrer og giver vejledning omkring konkrete motoriske øvelser, både grovmotoriske som finmotoriske, som forældrene kan lave med børnene hjemme - både til aktiviteter, der kan laves indendørs og udenfor, eks. også at tage på tur ud i naturen.

Det kan eks. være at børnene skal øves i deres balance. Det kan også være i forhold til barnets motoriske uro, som kan understøttes ved brug af børnemassage, dybe tryk, børneyoga mv. Ligeledes kan det være i forhold til at børnene støttes i deres selvhjulpethed og udholdenhed, eks. at barnet selv skal gå, cykle, bære sin taske m.v.

Vi opfordrer forældrene til at børnene har sund mad med i deres madpakker, og er i hyppig og løbende dialog om passende mængde og indhold.

Sammenhænge:

Vi arbejder gennem hele børnehavetiden med børns selvhjulpethed og at fremme deres gå på mod og styrke deres handlekompetencer. Eks. opfordrer vi til at handle selv, at prøve og at øve sig.

Vi har fokus på det enkeltes barns udfordringer og vi italesætter og viser glæde, når barnet lykkes med en opgave. Eks. at klare lynlåsen selv.

Vi prioriterer tiden i garderoben, hvor der er plads til det enkelte kan øve sig i at tage tøj på mv. Vi opmuntrer dem til at prøve selv, og når det lykkes for første gang eks. at lyne lynlåsen, så anerkender vi det og fejrer succes sammen.

Vi opfordrer og øver børnene til, eks. at tørre sig selv efter toiletbesøg.

Vi har endvidere fokus på at støtte børnene i deres arousal, hvordan de på sigt også selv kan finde hensigtsmæssige strategier, der kan hjælpe dem til at komme i ro eller til at blive vågne og aktive.

5. NATUR, UDELIV OG SCIENCE

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om natur, udeliv og science

Vi har en børnegruppe, der består af børn i alderen 2,10-6 år. (Fra 1. Januar dog 3-6 år) Børnegruppen er blandet i forhold til det enkelte barns erfaringer med at være i og gå på opdagelse i naturen, at færdes ude og de har også forskellige erfaringer med og mulighed for brug af science i hverdagen.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	<p>Vi har rum/områder, hvor der er fokus på science, og vi har både ude og inde science materialer til rådighed for børnene.</p> <p>Udenfor har vi mange forskellige naturmaterialer tilgængelige – vi har opdeltede udeområder til leg i naturen, (sand, jord, bakke, græs, træer, planter, sten) og vi har indrettet legepladsen med træer og forskellige spiselige bærbuske, sommerfuglebuske, forskellige afgrøder (bær, nødder, grankogler) og mudderhuller, som børnene kan høste, eksperimentere med og inddrage i deres leg.</p> <p>Uderummet giver derfor mulighed for og plads til bevægelse, fantasi, sansning og kreativitet.</p> <p>Vi tager endvidere på ture i lokalområdet til en vild park med sø og bakker, her kan vi plukke blomster, finde insekter, og iagttage naturens gang.</p>
I det psykiske læringsmiljø	<p>Vi taler med børnene om natur/science og igangsætter aktiviteter relateret til det. Vi inddrager mange af naturens muligheder i vores aktiviteter med børn, så de får en indsigt i hvordan årstidernes skiften påvirker dyr og planter.</p> <p>Vi har fokus på glæden ved at være ude og bruge naturen, opleve vejr og vind og de forskellige årstider.</p> <p>Vi vægter at undersøge og eksperimentere med "naturen" på vores legeplads.</p>

	<p>Vi lærer om naturen og inddrager dens muligheder i legen, eks. klatrer i træer, så, passe og plukke blomster, finde sten, grave i jord mv.</p> <p>Vi arbejder på at give børnene et begyndende kendskab til miljø og bæredygtighed. Eks. har vi fokus på affaldssortering i spisesituationerne, hvor børnene sorterer i madrester, papir, plast/metal. Vi inddrager ligeledes børnene i at samle skrald i vores nærområde. Vi har fokus på at indsamle regnvand til blomsterne og genbruger så vidt muligt børnenes drikkebægre.</p> <p>Vi inddrager tal, mængder mv. i dialog med børnene.</p>
I det æstetiske læringsmiljø	<p>Vi har i udstillingerne synlige tal og legetøj med tal mv.</p> <p>Vi har udstillinger af fotos af vejrtyper og årstider, og sætter det også i sammenhæng med de forskellige vejrtypers relevante påklædning.</p> <p>Vi har udstillet naturens materialer, der passer til årstiden. Fx grene der er sprunget ud, kastanjer osv.</p> <p>Vi skaber mulighed for at børnene kan eksperimentere og udtrykke sig ved brug af materialer og ting, der er i naturen. Vi har et stort område på legepladsen, der indbyder til at børnene bruger deres fantasi og kreativitet i forhold til hvad de inddrager og bruger i deres frie leg.</p>

Når vi arbejder med natur, udeliv & science, kan det ses, at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

<p>Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv:</p> <p>Vi arbejder på at give børnene et begyndende kendskab til miljø og bæredygtighed. Vi snakker med børnene om bl.a. vandets cyklus, forbrug, madspild og forurening. Eks. sorterer børnene affald ved spisningen, og vi snakker om forbrug af vand, papir mv. Børnene er også med til at samle affald op, som andre har smidt udenfor børnehaven.</p> <p>Vi inddrager tal, mængder mv. i dialog med børnene.</p> <p>Vi spiller spil, hvor vi taler om tal og mængder og vi inddrager det i leg ved eks. at tælle hvor mange småkager, der er i dukkekrogen. Vi bruger det også ved aktiviteter, eks. samler sten, og er nysgerrige på sammen med børnene, hvilken sten, der er størst, og inddeler dem i forskellige mængder.</p> <p>Lommeregneren bliver også inddraget i leg, og vi leger med en telefon, som vi kan bruge til at bestille pizzaer med, og hvor børnene taster numrene på pizzaen på lommeregneren. Vi understøtter sammen med børnene at sige tallene.</p> <p>Vi inddrager IT og går på opdagelse i det sammen med børnene, eks. tager vi ipaden med ud på legepladsen og inddrager den i undersøgelser af forskellige ting, som børnene optages af ude i naturen.</p> <p>Vi har i udstillingerne synlige tal og legetøj med tal mv. Eks. understøtter vi ved at synliggøre tal, farver mv. Vi tæller på fingre, for at anvise tallet. Vi hænger tal op, med talmængden under.</p> <p>Vi laver forskellige aktiviteter, der er relateret til naturen og science, eks. laver vi forsøg, der følger årstiden, eks. om vinteren arbejder vi med sne og is som vi laver forskellige eksperimenter med, eks. sne-is-vand - vulkaner. Vi tager på ture i nærområdet for at finde vanddyr, insekter, blomster og lignende.</p>

På legepladsen har vi bl.a. mange bærbuske og sommerfuglebuske, som børnene inddrager i deres lege. Eks. eksperimenterer børnene med at smage på bærrerne, er de sure/søde. Børnene er også meget optaget af de sommerfugle, der kommer i buskene, hvordan ser de ud, er de forskellige, hvordan bevæger de sig mv.

Vi inddrager mange af naturens muligheder i vores aktiviteter, så børnene får en indsigt i, hvordan årstidernes skiften påvirker dyr og planter.

Eks. følger vi blomsternes liv fra spiring til frøsætning. Børnene finder blomsterfrø i sensommeren og sår dem næste forår. Vi finder også kastanjer og nødder om efteråret, men også enkelte om foråret, der så er spiret. Vi følger ligeledes bladene på træerne, ser de springer ud om foråret og falder ned om efteråret, hvor vi river dem sammen.

Vi tager naturens materialer med ind, der er med til at understøtte forståelsen af årstidens skiften. Fx grene der springer ud, grankogler, gæslinge, kastanje osv.

Børnene finder også regnorme, larver, biller, fluer, sommerfugle, bier mv., som vi sammen er nysgerrige på at finde viden om.

Vi tegner, maler, læser og snakker om de ting vi finder/oplever.

Børn i udsatte positioner:

Vi prioriterer tid og mulighed for at eksperimentere og udforske og gå på opdagelse i naturen - science mv.

Vi har gode muligheder for at tilbyde børnene at udfolde sig udenfor på vores legeplads, både fysisk men også hvor der er god plads til fordybelse eks. spille forhold, undersøge smådyr m.v.

Vi går tur i nærområdet med en mindre gruppe børn og samler affald ind og har en dialog med udgangspunkt i det enkelte barns formåen og kunnen.

Vi kan også lave historiefortælling på legepladsen eller på tur i skoven, hvor naturen inddrages og er med til at stimulerer det enkelte barns fantasi, sanser, og hvor fællesskab også er i fokus.

Vi arbejder med det enkelte barns særlige interesser og igangsætter aktiviteter ud fra barnets interesse ude i naturen, og ofte også gerne i mindre grupper. Eks. at save brænde til bål, bygge høje tårne med træklodser.

Vi laver forforståelse, som giver mulighed for dannelse af ny viden, samt understøtter muligheden for at byde ind med viden til børnefællesskabet.

Forældresamarbejde:

Vi deler billeder og laver udstillinger med forskellige ting, som børnene har lavet, og giver inspiration til, hvad forældrene også selv kan lave med børnene, og vi har ligeledes også flere ture ud i naturen, hvor også forældrene er inviteret med og dermed i fællesskab kan blive inspireret til hvordan naturen kan bruges til understøttelse af børns udvikling, læring og trivsel.

Vi har dialog med forældrene om vigtigheden i at børnene har det rette udetøj med, så de kan deltage i de udendørs aktiviteter.

Forældrene inddrages i børnenes interesser/oplevelser ved at børnene får planter (solsikker, jordskokker) bær og lignende med hjem til videre pleje, pasning og glæde, og det giver grobund for yderligere dialog om emnet.

Sammenhænge:

Vi arbejder gennem hele børnehavetiden med forskellige materialer og temaer, som både understøtter/giver indsigt i fokus på før-matematiske opmærksomhed. Børnene får kendskab til farver, mønstre, former, mængder, tal og bogstaver osv. som en naturlig del igennem hverdagen.

Eks. øver børnene sig på at skrive deres navne på deres tegninger mv. De lege-staver, laver små bøger, hvor de skriver i.

Ved udtjekningsskærmen, som pædagoger og forældre betjener, snakker vi med børnene om hvad bogstav, deres navn starter med.

Vi snakker om årstid, vejr, måned, dag og dato mv.

Vi snakker i højere grad årsag/sammenhænge i forhold til naturforhold, og inddrager børnene, opfordrer dem til stillingtagen og til at træffe egne valg. Eks. omkring påklædning i forhold til vejret.

6. KULTUR, ÆSTETIK & FÆLLESSKAB

Mål for det pædagogiske læringsmiljø

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Børnegruppens aktuelle sammensætning og børnenes forskellige behov – hvordan ses det i vores læringsmiljø, når det drejer sig om kultur, æstetik og fællesskab

Vi har en børnegruppe, der består af børn i alderen 2,10-6 år, fra 1. Januar dog 3-6 år. Vi har bred mangfoldighed repræsenteret i vores børnegruppe, både i forhold til etnicitet og i forhold til forskellige familieformer.

Hvordan kommer læreplanstemaet til udtryk dagen igennem og understøtter børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse:

I det fysiske læringsmiljø	Vi har indrettet forskellige rum/områder til forskellige aktiviteter og leg, og vi har forskellige materialer og legetøj, som lægger op til mangfoldighed. Eks. rollelege, musik og dans mv. Vi tager jævnligt på ture ud af huset/gæster ind i huset, som byder på forskellige kulturelle oplevelser – eks. teater, koncerter/musik, museum, biblioteket mv.
I det psykiske læringsmiljø	Vi inddrager forskellige materialer og værktøjer, herunder også IT i form af IPAD, bl.a. til Ramasjang som fælles legereference. Vi er respektfulde over for det enkelte barn og understøtter det ved, at vi er positive rollemodeller, som selv møder børnene med respekt og ligeværd. Vi skaber rammer i form af regler og rutiner mv. til at forme fællesskabet og med involverende deltagelse af børnene.
I det æstetiske læringsmiljø	Vi har rig mulighed for at lade børnene udfolde deres kreativitet i form af forskellige materialer, som vi løbende laver forskellige udstillinger med. Det er både i forhold til aktuelle temaer og interesser og i forhold til forskellige traditioner. Vi er åbne i vores tilgang til forskellige kulturer, traditioner og skikke. Vi anvender billeder fra afholdelse af forskellige traditioner, bl.a. jul, påske, fastelavn mv.

Når vi arbejder med Kultur, æstetik & fællesskab, kan det ses, at vi står på det DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG i disse konkrete eksempler fra hverdagen:

Læring, leg, børnefællesskaber, børnesyn, dannelse og børneperspektiv:
<p>Vi vægter at være respektfulde over for det enkelte barn, og understøtter dette ved, at vi er positive rollemodeller ved at vi selv møder børnene med respekt og ligeværd. Eks. italesætter vi, at alle har plads i og er en del af fællesskabet. Vi er opmærksomme på, at alle børn får lige mulighed for at ytre sig og har sin egen mening/holdning. Vi har endvidere fokus på at give plads til forskelligheden og mangfoldigheden og skaber dialog om forskellige levevis, familieformer, kulturer og traditioner, eks. har vi haft tema <i>“Min familie og hvor bor du”</i>.</p> <p>Vi har rig mulighed for at lade børnene udfolde deres kreativitet i form af forskellige materialer, som vi løbende laver forskellige udstillinger med. Vi værdsætter hvert enkelt barns kreative udtryk. Eks. viser vi glæde for barnets kreationer uden subjektiv vurdering og udstiller alle børns bidrag. Ligeledes er vi eks. omhyggelige i måden at præsentere alle børns kreative udtryk på og forsøger at bevare og højne det visuelle og æstetiske udtryk.</p> <p>Vi har rig mulighed for at give børnene kulturelle oplevelser i vores nærmiljø. Eks. går vi i teater, museum, bibliotek og går i biografen.</p>
Børn i udsatte positioner:
<p>Vi har opmærksomhed på og forståelse for, at der er mange forskellige måder at udtrykke sig på, eks. kreativt og kropsligt og vil gerne give plads til flere forskellige udtryksmåder. Eks. tilbyder vi forskellige materialer, muligheder og roller afhængig af barnets nærmeste udviklingszone, at være en del af og deltage i fællesskabet er i fokus.</p> <p>Vi kan også lege eks. de 3 bukkebruse, hvor man så har mulighed for at prøve forskellige roller, og alle roller er vigtige for fællesskabet. Det vigtige er samværet/fællesskabet/processen.</p>
Forældresamarbejde:
<p>Vi har forskellige arrangementer, hvor forældrene også inviteres med til fejring af børnehavens traditioner. Eks. Alberts fødselsdag, forældrekafe, Lucia-optog, nissetur og sommerudflugt.</p> <p>Vi viser billeder mv. fra ture ud af huset, eks. tur på biblioteket/teater mv., og opfordrer forældrene til at snakke med børnene om det – og der gives inspiration til hvad forældrene også selv kan gøre og lave med barnet.</p> <p>Vi vægter fællesskabet og er opmærksom på få så mange forældre med, som muligt. Vi vægter vigtigheden af, at alle deltager og bliver en del af fællesskabet.</p> <p>Eks. laver vi invitationer i papirform for at sikre, at alle har set invitationen og vi følger op ved alle forældrene om de har mulighed for at deltage. Særligt forældre til børn i udsatte positioner, kan vi være særligt opsøgende i forhold til, og har også mulighed for at være fleksible i deltagelsesvilkårene.</p>
Sammenhænge:
<p>Vi præsenterer og understøtter den naturlige mangfoldighed, vi har i den givne børnegruppe, så børnene lærer forståelse for hinanden og respekt for de forskelligheder der er. Vi anerkender, at alles bidrag er lige vigtige for fællesskabet. Eks. tegninger af barnets familie og den efterfølgende dialog.</p> <p>Vi laver eks. små teater/ drama lege, hvor børnene kan afprøve forskellige roller, hvor alles andel er lige vigtige.</p>

Systemisk evaluering

Vi vil gerne opnå at:	Ved at undersøge, dokumentere og analysere vores praksis ved vi nu at:	Derfor vil vi fremover:
<p>At børnene understøttes i deres generelle motoriske udvikling. At børnene får oplevelsen af glæden ved at bevæge sig. At børnene opnår en større kropsbevidsthed.</p>	<p>Bevægelseslege i fællesskaber øger børnenes glæde og skaber fælles positive oplevelser sammen.</p> <p>Ved at vi udfordrer børnene og opmuntrer dem til at bevæge sig, eks. gåture, selv bære deres ting osv. så understøtter det dem i deres motoriske udvikling og positive oplevelser med at kunne.</p> <p>Vi har fået øget bevidsthed af og brugen af de motoriske grundbevægelser, og vi ser, at det giver børnene større motoriske udfoldelses- og udviklingsmuligheder og det styrker dem.</p>	<p>Vi vil have øget fokus på at få bevægelse ind i vores rutiner.</p> <p>Vi vil fortsat bruge gymnastiksalen.</p> <p>Vi vil fortsat gå på ture med børnene.</p> <p>Vi vil fortsat gøre brug af legepladsen og udbygge og udvide mulighederne for motorisk udvikling.</p>

<p>At børnene opnår øget robusthed og opnår mestring og får handlekompetencer og dermed også større selvstændighed, selvværd og selvtillid.</p>	<p>De daglige rutiner er et godt læringsmiljø til at arbejde med selvhjulpenhed, såsom måltider, toiletbesøg og påklædning.</p> <p>Ved at vi opmuntrer, guider og understøtter børnene til at prøve selv, så får de mere gåpåmod og tro på sig selv, og det styrker også børnenes indbyrdes relationer.</p> <p>Ved at tage udgangspunkt i det enkelte barns nærmeste udviklingszone, så kan vi bedre understøtte dem i mestringen af det.</p> <p>Ved at vi gør børnene aktive og inddrager dem, så opnår de at få aktive handlemuligheder og de får indflydelse i den enkelte situation.</p>	<p>Vi vil fortsat have øget fokus på læring i rutinerne.</p> <p>Vi vil fortsat fejre de små succeser med børnene, og fortsat opmuntre dem til at hjælpe hinanden og at være aktive.</p> <p>Vi vil fortsat have fokus på at italesætte det, børnene øver sig i, og det de opnår og anerkende dem i det.</p>
<p>At styrke forældresamarbejdet.</p>	<p>Ved at vi nu er mere opsøgende og går tættere på i dialogen med forældrene, så får vi større indsigt i og forståelse for barnets og familiens liv.</p> <p>Ved at vi afholder fælles sociale arrangementer, får vi styrket den uformelle kontakt og dialog mellem os og forældrene og forældrene indbyrdes, og det understøtter også børnenes oplevelse af sammenhænge i deres hverdag.</p> <p>Ved at vi fortæller forældrene om børnenes hverdag, leg og oplevelser mv., så viser vi, at vi ser deres børn, og det øger en fælles forståelse for, hvordan vi sammen kan understøtte børnenes læring, udvikling og trivsel.</p>	<p>Vi vil fortsat være opsøgende og følge op på både de aktuelle, forbigående og de generelle situationer vedrørende barnets og familiens trivsel.</p> <p>Vi vil fortsat invitere til fælles arrangementer både i børnehaven og vores traditionelle udflugter.</p> <p>Vi vil fortsat være opmærksomme på vigtigheden af den daglige dialog samt synliggørelse af vores pædagogiske dokumentation, eks. billeder fra vores hverdag, børnenes kreative udtryk, opslag på Facebook og nyhedsbreve.</p>

<p>At styrke børnefællesskaberne.</p>	<p>At ved at vi har fælles oplevelser, så er det medvirkende til at styrke børnenes indbyrdes relationer og oplevelse af sammenhold.</p> <p>At ved at vi viser forståelse og respekt for det enkelte barn og det enkelte barns forudsætninger, så opnås der en ligeværdig deltagelse for alle børnene.</p>	<p>Vi vil fortsat være opmærksomme på at give mulighed for fælles oplevelser både i mindre grupper og i større grupper, indenfor og på tværs af aldersgrupper.</p> <p>Vi vil fortsat vægte at italesætte det positive samspil mellem børnene samt det enkelte barns positive egenskaber og intentioner.</p>
<p>At udvikle læringsmiljøerne</p>	<p>Vi har oplevet en del udskiftning i personalegruppen og har nu fået flere nye øjne i huset, der skal være med til at udvikle vores læringsmiljøer. Det er vigtigt, at der er et passende og relevant flow i udnyttelsen af vores relativt begrænsede fysiske rammer, der afspejler, hvad der optager børnene og hvordan vi bedst muligt understøtter deres læring. Dette skal naturligvis ske under hensyntagen til det høje faglige niveau, som disse repræsenterer og som er udviklet gennem mange års ihærdig indsats.</p>	<p>Vi vil efter løbende observationer, refleksion og faglig nysgerrighed to gange om året tage vores læringsmiljøer op til fælles drøftelse på vores personale- og teammøder. Vi vil sammen vurdere i hvilken grad de skal nytænkes, opdateres eller bevares, så vi hele tiden sikrer en kvalificeret og faglig velfunderet repræsentation af læreplanstemaerne.</p> <p>Vi vil drage alle kompetencer og erfaringer i anvendelse og sikre at gode erfaringer andre steder fra, både hos andre institutioner og nye medarbejdere, kommer i spil.</p>